

Сергєєва Олена Степанівна
к.е.н., ст. викладач кафедри банківської справи
Одеського національного економічного університету
м. Одеса, Україна

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті розглянуто вплив аналітичного забезпечення, яке отримує визначену специфіку залежно від функцій управління грошовими потоками банків та впливає на подолання проблеми ними. В результаті проведеного дослідження для подолання проблем щодо управління грошовими потоками пропонується застосовувати динамічний векторний показник.

Ключові слова: грошові потоки, банк, криза, динамічний векторний показник.

Успішне функціонування банків залежить від ефективного управління їх грошовими потоками, яке має забезпечити збалансування обсягів надходження та використання грошових коштів та їх синхронізації в часі як основи для підтримки довгострокової фінансової стійкості банків.

Формування грошових потоків банків та управління ними є однією з найскладніших сфер банківського менеджменту, оскільки за результатами проведеного аналізу з'ясовано, що воно здійснюється під впливом суперечливих та важко прогнозованих процесів в економіці, політиці та соціальній сфері України.

Кризові явища в банківській системі України, з одного боку, пов'язані з макропроблемами, що ззовні впливають на діяльність банків, а, з іншого, – з вагомим впливом ендегенних чинників, серед яких, окрім проблем фінансового характеру (брак довгострокових ресурсів, низький рівень кредитоспроможності позичальників, недостатній рівень капіталізації, високий рівень фінансових ризиків), значне місце посідають труднощі в галузі технологій та організації управління грошовими потоками.

Середовище, в якому функціонують банки України, є нестійким та мінливим, а формування грошових потоків з необхідними для банків кількісними та якісними параметрами обмежені, забезпечення ефективності їх діяльності є неможливим без розробки підходів рекомендацій щодо розвитку подолання проблем в управлінні ними з урахуванням усього спектру чинників екзогенного та ендегенного походження.

Слід зазначити, що банківська система України протягом 2010–2017 рр. зазнала значних змін, що виражалися у пришвидшеному рості активів, капіталу, кредитів і депозитів у докризовий період, а також їх швидкому спаді під час

порушення фінансової стійкості. Розглянемо на рис.1 результати діяльності банків України за 2010-2017 роки.

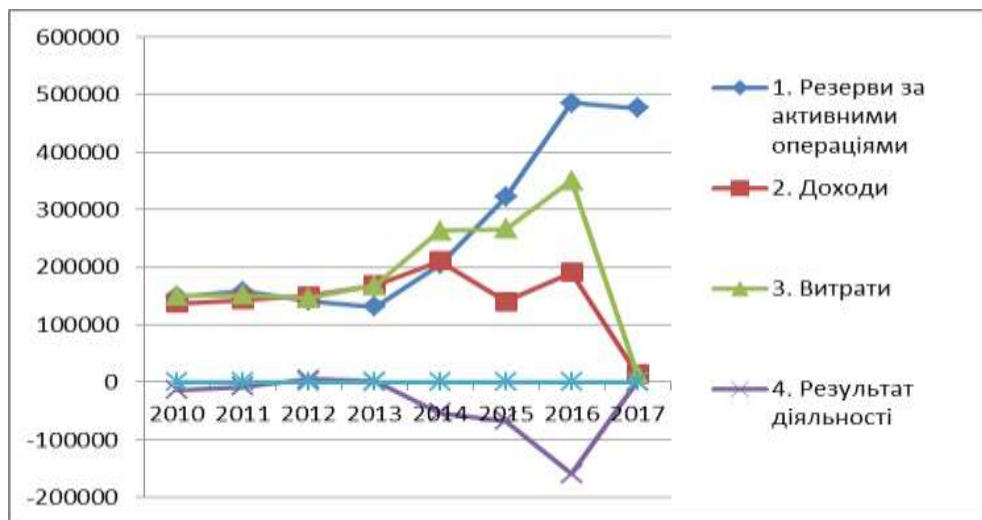

Рис. 1. Результати управління грошовими потоками банків України за 2010-2017 роки (на кінець року)
(складено автором за матеріалами [2])

Фінансовий результат банківської системи України за 2016 рік є від'ємною величиною і складає 159388 млн грн, що є найгіршим показником за всі роки спостереження. У 2016 році доходи українських банків склали 190691 млн грн, тоді як витрати – 350078 млн грн. Основну частку доходів становлять відсоткові доходи – 117547 млн грн, або 78,1% загального обсягу. Таку структуру, на нашу думку, необхідно змінити на користь комісійних доходів, які у 2017 році склали 21161 млн грн, або 14,1 %.

Отже, управління грошовими потоками банків є надзвичайно складним процесом та потребує відповідного аналітичного забезпечення, яке отримує визначену специфіку залежно від функцій управління грошовими потоками банків. При плануванні запропоновано застосовувати інструментарій прогностичного характеру для формування плану руху грошових потоків, обґрунтування норм, лімітів та нормативів, що визначають їх оптимальні параметри, в узгодженні з системою планів діяльності банків на усіх рівнях управління; в ході контролю – інструментарій дескриптивного характеру для виявлення відхилень від встановлених планових оптимальних параметрів грошових потоків банків та з'ясування їх причин; для реалізації регулятивної функції – інструментарій нормативного характеру, результати застосування яких дадуть змогу обґрунтувати необхідні управлінські впливи.

Реалізація всіх функцій управління грошовими потоками банків має супроводжуватись аналізом ризиків з використанням GAP-аналізу, аналізу дюрації, VAR-аналізу, стрес- та бек-тестування.

Для визначення якості управління грошовими потоками банків нами пропонується застосовувати динамічний векторний показник, розрахований на

основі представлення панельних даних у вигляді тривимірного статистичного масиву та використання непараметричної статистики.

Його розрахунок передбачає послідовну реалізацію наступних етапів: визначення оптимального переліку показників, що характеризують якість управління грошовими потоками банків; встановлення цільових співвідношень між вхідними ознаками з урахуванням їх вагомості для оцінки якості управління грошовими потоками банків; формування матриці фактичних співвідношень темпів росту показників на кожному проміжку часу; формування матриці співставності елементів матриць фактичних та еталонних співвідношень показників; розрахунок динамічного векторного показника якості управління грошовими потоками банків на основі визначення відношення кількості повторів фактичних та еталонних значень показників до кількості нормативних співвідношень.

Слід зазначити, що його використання дозволяє надати кількісну та якісну оцінку якості управління грошовими потоками для різних об'єктів аналізу (банків, видів діяльності, підрозділів) на окремі звітні дати, відстежувати та оперативно реагувати на негативні зміни в діяльності банків, які призводять до погіршення кількісних та якісних параметрів їх грошових потоків.

Отже, розглянувши можливість подолання проблем щодо управління грошовими потоками, ми дійшли висновку, що рух грошових потоків банків пов'язаний з чинниками часу, ризику й ліквідності.

На нашу думку грошові потоки банків відображають грошові відносини як внутрішнього (обумовлені внутрішньою економікою банків та їх взаємовідносинами з власниками, персоналом тощо), так і зовнішнього (обумовленими відносинами з операційним середовищем – клієнтами, контрагентами, регулюючими та контролюючими органами) характеру.

Таким чином, зазначимо, що для вирішення проблем в управлінні грошовими потоками банків в Україні слід використати динамічний векторний показник, якій допоможе відстежувати та оперативно реагувати на негативні зміни в діяльності банків, які призводять до погіршення кількісних та якісних параметрів їх грошових потоків, а їх співставлення дозволяє визначити рівень ліквідності та ефективності діяльності банків.

Список використаних джерел:

1. Міщенко С.В., Науменкова С.В., Льон І.Л. Монетарні цикли в економіці України// Актуальні проблеми економіки. – 2016. - № 11(185) – с. 363-372.
2. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. Режим доступу :http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123133